

معرفی نظریه ی اقتصاد اسلامی درخت الگو (الگو گرفته از جریان رزق در درختان)

محسن بهرامی^۱ mohsen.bahrami.2012@chmail.ir

چکیده

شکی نیست که اقتصاد و گردش مایحتاج عموم مردم در یک جامعه از مهمترین سازوکارهایی است که بر همه ی شئون مردم آن جامعه اثر می گذارد. قرآن کریم در باب گردش مال در جامعه اصول محکمی را بیان داشته است که نشان دهنده ی اهمیت مال و گردش آن در جامعه است. به عنوان مثال خدای متعال در ابتدای سوره ی مبارکه ی نساء می فرماید: (وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا - نساء ۵). در آیه ی دیگری جامعه ی بشری در شکل آرمانی خود که همه ی افراد جامعه از صالحین باشند، به شجره ی طیبه مثال زده شده است و این خود نکته ی مهمی است که از دیدگاه بسیاری اندیشمندان مغفول مانده است، که چرا خداوند متعال برای مثال زدن در مورد جامعه و امت اسلامی آرمانی از واژه شجر استفاده فرموده است و مثلاً بقر و نحل و نهر و ... را مثال نزده است چه اینکه همه ی این عناصر ذکر شده نیز خود دارای سازماندهی منظم و از اجزای بسیاری که آن‌ها را یک موجود مستوی الخلقه می نماید خلق شده اند. از طرف دیگر در باب ائمه هدی علیهم السلام در دعای کریمه ی زیارت جامعه کبیره تعبیر به اصول الکریم شده است و همان گونه که مستحضرید اصل در لغت عرب به معنای ریشه و تنه و جزء محوری درخت است و اینکه چه رابطه‌ای میان این تعبیر قرآن کریم با تعبیر زیارت جامعه و نقش ائمه هدی در جامعه در باب توزیع رزق و معاش و گرفتن خمس و زکات برقرار است موضوع این مقاله است. مؤلف از طرفی علاوه بر آشنایی با قرآن و احادیث ائمه مطهر با اصول جریان مواد غذایی در درختان نیز با مطالعات خود در رشته ی مهندسی کشاورزی گرایش علوم باغبانی آشنا گردیده است و طرح این نگاه به اقتصاد جامعه را با توجه به اهمیت الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در جامعه و تأکیدات رهبری لازم می داند. امید است که در مقاله ی پیش رو بتوانیم اندکی از معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام را واکاوی نماییم.

کلمات کلیدی: مدل سازی ، اقتصاد ، جریان رزق ، ائمه ، پیامبر

گردش مال و رزق و روزی در جامعه یکی از مهمترین مسائل یک جامعه است، چه اینکه بسیاری از جنگ‌ها و لشگرکشی‌ها در تاریخ و بسیاری خونریزی‌ها و حسادت‌ها و فتنه‌ها بر مبنای همین عدم گردش صحیح رزق و روزی در جامعه بوده است. مدل تاریخی چرخش رزق و روزی در جامعه مدل قدرت محور بود. یعنی هر کس در جامعه قدرت بیشتری داشت امکان وسعت روزی بیشتری نیز برای او مهیا بود. خواننده محترم خود به خوبی با مطالعه ی کتاب‌ها تاریخی از نمونه‌های تاریخی این مدل مطلع خواهند شد لذا در اینجا تنها به سیر تطور این مدل با رشد عقلی بشر اشاره‌ای می‌کنیم. نوع قدرت در گذشته عموماً از جنس قدرت سخت بود. اما با تجربه ی تاریخی جنگهای جهانی و حضور سلاح های قدرتمندی مانند سلاح اتمی که هر دو از برکات الهی در جهت رشد عقلی جامعه ی قرن کنونی بوده‌اند بشر به این نکته رسید که قدرت سخت خطرناکتر از آن است که برای کسب روزی به کار رود. همچنین بشر دریافت اثرات این قدرت خود موجبات از دست رفتن یک معاش و زندگی آسوده را فراهم آورده و ممکن است حتی به نابودی زیست بوم و کره ی خاکی منجر شود. از این رو بشری که حداقل یک قرن خود را در آتش جنگ و لشگرکشی های تکنولوژیک سوزانده بود تصمیم گرفت بر علیه جنگ تظاهرات راه بیندازد و بیش از گذشته به علم و دانش و مدلسازی یک جهان پاک و بدون آلودگی بپردازد. مدلهایی که در قرون اخیر پیشنهاد شد نه تنها آتش این جنگها را فرونشاند بلکه خود به جنگهای جدیدی دامن زد، زیرا که کماکان تلاش بشر برای رسیدن به معاش بیشتر و بهره کشی از هموعان خود بود. مدلهای بورژوازی و سوسیالیسم و کمونیسم مدلهای شکست خورده ای از این دست هستند. در ادامه بشر این بار دست به دامن فناوری شد تا بلکه زندگی آسوده ی آرمانی خود را دریابد غافل از اینکه اصولاً این زندگی آرمانی به فهم اصول عالم و چرایی خلقت بشر نیاز دارد. بشری که هنوز هدف خلقت خود را نمی‌دانست چگونه می‌توانست به مدلسازی زندگی ایده‌آل برای خود بپردازد. اما خدای متعال در بحبوحه‌ی قرن جاهلیت مدرن که خود را بشر اهل علم معرفی می‌کرد انفجاری از نور را به این بشر نشان داد تا بفهمد که در تاریکی جز بیراهه نتوان رفت و اولین نیاز برای حرکت هدفمند نور است و نور از جانب خداست زیرا که فهم تنها در ید قدرت اوست. در هر حال انقلاب اسلامی ایران به وقوع پیوست و این انقلاب می‌رود تا مدل فرانسوی برگرفته از قرآن کریم خود را برای اداره امور جامعه و رسیدن جامعه به کمال ارائه دهد.

در این مقاله ابتدا به بررسی رهنمودی از قرآن در باب مدل ارتباط بین اجزای جامعه اسلامی می‌پردازیم و سپس سعی می‌کنیم که به ارائه شواهدی از کشفیات دانشمندان در باب الگوی توزیع و انتقال مواد غذایی در درختان و تطبیق آن به اصول اقتصاد اسلامی بپردازیم.

بررسی مثال قرآنی کلمه طیبه و شجره طیبه و منظور از کلمه طیبه

به این آیات شریفه دقت بفرمایید (ابراهیم ۲۴-۲۶):

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ
تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ
وَ مِثْلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ

کلمه در قرآن هم بر کلمات تدوینی و هم بر کلمات تکوینی اطلاق می‌شود یعنی گاهی قوانین و احکام الهی، کلمه نامیده می‌شوند و گاهی بر شخصیت‌ها و مردان حق و فضیلت اطلاق می‌گردد.

اینکه قرآن کریم در این آیه کلمات طیب یا همان انسانهای پاک را به یک شجره طیبه تشبیه نموده است قاعداً باید این نکته را به ذهن نزدیک سازد که بسیاری شباهت‌ها بین مردان پاک و درختان وجود دارد. علاوه بر ثمردهی هر ساله که در ادامه آیه آمده است یکی دیگر از مواردی که به ذهن می‌رسد ارتباط بین اجزای درخت و شباهت آن با ارتباط افراد شجره طیبه یعنی اهل ایمان است. حدیث زیر نکات جالبی به دست می‌دهد:

عمرو بن حرث قال: سالت ابا عبدالله عليه السلام عن قول الله كشجرة طيبة اصلها ثابت و فرعها في السماء قال: رسول الله اصلها و امير المؤمنين فرعها ، والائمة من ذريتها اغصانها و علم الائمة ثمرها و شيعتهم المؤمنون ورقها ، هل فيها فضل؟ قال: قلت لا و الله ^۲

عمرو بن حرث گوید از امام صادق علیه السلام از آیه شجره طیبه سوال کردم فرمود: پیامبر صل الله و علیه و آله ریشه این درخت است و امیرالمؤمنین علیه السلام تنه آن و امامان که نسل آنها هستند، شاخه های آن و علم امامان میوه این درخت است و پیروان و شیعیان با ایمان آنها برگ های این درختند. سپس امام فرمود: آیا چیز دیگری باقی می ماند؟ راوی می گوید: گفتم: به خدا سوگند نه.

در این حدیث آمده است که شاخه های درخت امامان علیهم السلام هستند که وسیله اتصال و ولایت شیعیان به تنه ی درخت هستند. یعنی معرفت به امامان معصوم و تمسک به این انوار مقدسه وسیله ولایت شیعیان و اتصال ولایی آنان است. تا اینجا اصل شباهت جامعه ی ولایی شیعی به درخت در احادیث و آیات شریفه معلوم گردید، اگر انتقال مواد غذایی در این درخت را همان انتقال رزق فرض کنیم باید گفت همانند یک درخت که از برگ و ساقه و گل و میوه و تنه و ریشه تشکیل شده است، جامعه ولایی نیز اجزایی دارد که برخی فقط نیازند مانند گل و میوه برخی تولید کننده اند مانند برگها و برخی انتقال دهنده اند مانند ریشه و تنه.

در بخش بعد به بررسی روابط بین اجزاء درخت از دید زیست شناسی می پردازیم.

انتقال مواد غذایی در درختان بر مبنای تجربیات گیاهشناسان :

در کتاب زندگی گیاه سبز(مرجع ۲) که از کتاب های درسی و مرجع در همه رشته های زیست شناسی و گیاهشناسی است آمده است : بر اساس نتایج پرتونگاری اشعه ایکس معمولاً هر مقصد به وسیله نزدیک ترین مبدأ خود تغذیه می شود. به این ترتیب فوقانی ترین برگها، جوانه های در حال رشد و برگهای جوان و برگهای پایین تر ریشه را تغذیه می کنند، میوه ها از نزدیک ترین مبدأ تغذیه می شود.^۳

این معنا که رزق نیازمندان در جامعه باید ابتدا بوسیله نزدیکان و همسایگان تأمین شود در احادیث ما در موارد متعدد آمده است. همچنین مصرف شدن زکات یک منطقه در ابتدا برای خود آن منطقه نیز در احادیث مورد تأکید قرار گرفته است. حتماً همه شما عزیزان حدیث معروف منع از سرسیر بر زمین گذاشتن در حالی که تا ۴۰ خانه اطراف همسایه ای گرسنه باشد را شنیده اید. در هر حال این مطلب یک اصل عقلانی است که هزینه و انرژی حمل و نقل رزق همانگونه که درخت را مجبور می کند که ابتدا مواد غذایی تولیدکنندگان ، نیازمندان نزدیک را سیر کند در جامعه نیز کمترین انرژی در حالی مورد دسترس است که رزق اضافه ی هر خانوار به

۲ اصول کافی طبع اسلامی ، ج ۱ ، ص ۴۲۸ ؛ تفسیر نورالتقلین ، ج ۲ ، ص ۵۳۵.

۳ مرجع ۲ صفحه ۲۳۰ و ۲۳۱

همسایه آن خانوار داده شود و آیه ی زیر نیز به همین مطلب اشاره دارد.

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ (بقره ۱۸۵)

نقش پیامبر و امام در نظام اقتصادی جامعه

در حدیثی که گذشت مشاهده نمودید که ریشه و تنه ی شجره ی طیبه به پیامبر و ائمه ی اطهار تشبیه شده است. در واقع در مدل اقتصاد درختی ریشه و ساقه معبر عبور رزق هستند و باید از هر گونه بخل و حرص به دور و مطهر باشند تا هیچ قسمتی از درخت از روزی آب و مواد معدنی و غذایی بی نصیب نماند. اما در عین حال خود ساقه نیز با توجه به رشد سالانه درخت لازم است هر سال ظرفیت بیشتری برای عبور مواد غذایی پیدا کند و این رشد تنه و ریشه نیازمند مواد غذایی است حدس این است که خمسی که سهم امام است مثلی است از این سهم رزق برای رشد ریشه و تنه و شاخ و برگ، که حدودا در درخت هم سالانه یک پنجم تولیدات گیاهان صرف توسعه تنه و ریشه و شاخه ها می شود. البته این مقدار در درختان مختلف و شرایط گوناگون تغییر می کند اما به طور میانگین شاید بتوان چنین درصدی را در تجربه محک زد.

مدل اقتصاد درختی در زمان غیبت

در زمان غیبت امام معصوم علیه السلام نیز همان گونه که در زمان حضور معصوم علیه السلام قرار بود پاک ترین و کریم ترین وارسته ترین مردمان موجود در جایگاه ریشه و تنه درخت اقتصاد قرار گیرد این بار نیز باید عالم ترین و عادل ترین و بی بخل ترین مردم در این جایگاه قرار گیرد که در عصر غیبت این شخص همان ولی فقیه است. در حقیقت مردم باید اضافه بر حد مصرف کفاف دهنده ی خود را به ولی فقیه بسپارند تا او این مال را در جایگاهها و افراد نیازمند صرف کند و درخت جامعه روز بروز رشد یابد و ثمر بیشتری دهد. اما باید این فهم در میان مردم به تثبیت برسد که همان گونه که قرآن کریم فرمود:

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ (الأحزاب ۶)

ولی فقیه نیز از مردم به جان و مال آنها اولی است و باید بتواند در مواقع نیاز از مال مردم برای نیازهای جامعه صرف کند. چه بسا در درختان نیز با توجه به اوضاع ریشه و فصول سال درخت تصمیم بگیرد که بخشی از ساقه و برگهای خود را خشک کرده و در جای دیگری به رشد خود ادامه دهد و مثل این امر در جامعه هم محتمل است.

ارتباط بحث یارانه ها با الگوی اقتصاد درختی

این بحث که همه به تساوی از بیت المال سهم دارند و باید مساوی از آن سهم بگیرد از اصول مسلم اقتصاد اسلامی است که در زمان پیامبر و امیرالمومنین طبق اسناد موثق تاریخی رعایت می شده است. اما یکی از منابع و مهمترین منبع بیت المال همان خمس و زکات است که به صورتی درصدی از اضافه رزق و ارزش افزوده ی تولیدکنندگان تأمین می شود و نیازمندان به تساوی از آن سهم می گیرند. در حال حاضر مدل توزیع یارانه بسیار به مدل اقتصاد درختی نزدیک است تنها با این تفاوت که در مدل اقتصاد اسلامی درختی منبع ورودی به خزانه بیت المال از خمس و زکات است اما در مدل فعلی اقتصاد کشور منبع عمده از درآمدهای نفتی و بخش کمی از مالیاتهای دولت است که مالیات را می توان با کم و کاستیهایی با خمس و زکات مشابه فرض نمود اما درآمد نفتی از مباحثی است که توجیه آن در اقتصاد اسلامی نیازمند استفاده از مباحث فیه و ثروتهای طبیعی است. این ثروتها به دست امام معصوم بوده است و قطعا

امام معصوم از این منابه به گونه ای استفاده می فرمایند که موجب آلودگی محیط زیست نشود.

حتماً مستحضری که خریدار عمده ی نفت ایران کشور چین است که خود بزرگترین آلوده کننده ی محیط زیست و کره ی زیبای زمین است که قرار است انسان کامل و خلیفه الله الاعظم حضرت حجت در آن به خلافت الهی بپردازد. با این اوصاف شکی نیست دادن نفت به کشوری که در حال نابودی این کره ی خاکی است قابل قبول نیست. در هر حال امید است روزی ورودی مدل توزیع یارانه ای به جای استفاده از درآمدهای نفتی از مالیاتها و زکاتهای مردم تأمین شود.

چند آیه در باب اقتصاد اسلامی در ادامه آمده است.

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا (النساء ۵)

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (التوبة ۱۰۳)

وَآتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا، إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا (الإسراء ۲۶ و ۲۷)

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ، لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ (المعارج ۲۴ و ۲۵)

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ (آل عمران ۹۲)

نفی مالکیت فردی

قرآن کریم مالکیت حقیقی فردی افراد را بر اموال کره ی خاکی به رسمیت نمی شناسد و این اموال را تنها به عنوان اماناتی در دست مردم معرفی می کند و ملکیت را اعتباری و تفویضی مانند وکالت از جانب صاحب اموال می داند:

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا (النساء ۵۳)

آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ (حدید ۷)

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (الأنعام ۱۶۵)

حکمت تفاوت روزی و مال دست افراد

رزق و معاش انسانها و همه موجودات موضوعی است که خداوند متعال آن را در دایره ی تقدیر خود قرار داده است و تعیین و وکالت و اندازه آن را به دست کسی نسپرده است. هر چند در مقام توزیع از باب ظهور رزاقیت خدا (تعلیم اسماء) و امتحان انسان برای مقام عبودیت می تواند به وسیله انسان انجام پذیرد چنان که خدا گاهی رزق برخی فقرا را در دست ثروتمندان قرار می دهد تا به آنها بازگردانند و همچنین امتحان پس دهند و در صورت خوب پس دادن این امتحان کرامت و رزاقیت را فرا گیرند و مظهر اسماء کریم و رازق شوند. گاهی نیز این توزیع رزق نه از باب مکانی بلکه از باب زمانی است مانند داستان حضرت یوسف که روزی مردمان ۷ سال بعد را به مردمان امروز داد تا ببینند که آیا به عهد الهی وفادارند. پس روزی به اندازه ی کفاف همه نازل می شود و در صورت توزیع مناسب و زیاده نخواستن و نخوردن عده ای همه به سهم خود می رسند.

مشى روزى رساني (توزيع انساني روزى) در اسلام:

اسلام برای توزیع روزی مشی انفاق و کرامت را می پذیرد تا دولت کریمه کم کم ظهور یابد. ضمن این که بیع و خرید و فروش را به عنوان یک حلال اضطراری تا رسیدن فهم و علم مردم به مقام درک اسماء حضرت حق قبول می کند. اما این نکته را با توصیه فراوان به انفاق و ذکر این نکته که تا از آن چه به شما داده شده است انفاق نکنید و جامعه بر اساس رازق و مالک بودن خدا نچرخد به دولت کریمه نخواهید رسید همواره یادآوری می نماید.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ (آل عمران ۹۲)

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَ مَنْ قَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا (الطلاق ۷)
وَ اتَّوهُمُ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ (النور ۳۳)

اسباب تامین روزی در نظام الهی

اما اسباب رزق رسیدن به انسان ها به دو بخش اسباب غیر از انسان و انسان تقسیم می شود. انسان در صورتی که خود سد سبیل اسباب الهی نکند مثلاً روی خاک رزق رسان را با قیر به عنوان آسفالت نپوشاند یا روی خاک حاصلخیز ساختمان نسازد و یا با سدسازی روی خاک حاصلخیز را آب انباشت نکند و خلاصه در نظام خلقت تصرف جاهلانه نکند و همچنین خود به عنوان دانه پاش و نه زارع به عمل مشغول شود به روزی خود دست خواهد یافت. اگر کسانی که روزی بقیه بدست آنهاست بخل نورزند و سهم بقیه هموعان را به آنها انفاق نمایند مشکل رزق و معاش مردم حل می شود. البته محرومان از رزق و خواستاران آن همواره در شهر و کشور شما نیستند چه بسا خداوند بخواهد شما را بیازماید و رزق مردم دیگری را در اموال شما قرار دهد در این صورت اگر ظلم نموده و رزق محرومان را اسرافکارانه بخورید یا به دریا بریزید از برادران شیطان هستید و در همان جایی داخل می شوید که او داخل خواهد شد (بقره ۱۸۸).

زکات چیست ؟

زکات از واژه زکی به معنای پاک نمودن آمده است از نزدیکان این واژه می توان به تزکیه و زکیه اشاره کرد که به همان معنای پاک نمودن است هر چند زکات اسم است و در واقع به بخشی از فیء واگذار شده از جانب حضرت باری به هر فرد گفته می شود. پیشتر گفتم که اصولاً اسلام مالکیت شخصی را نمی پذیرد و همچنین گفتیم اسلام به همه اموال واگذار شده از جانب خدا به مردم عنوان فیء می دهد و عبارت ما افاء الله به کار می برد. فیء شامل موارد متعددی می شود که به بخشی از آنها زکات تعلق می گیرد یعنی باید قسمتی از این اموال به نیازمندان داده شود تا بخش حرام و حلال این اموال جدا گشته و باقیمانده پاک و مزکی شود به همین علت بخشی که باید به محرومان داده شود را زکات می نامند. اما مقدار این زکات چقدر است ؟

خدای متعال خود را روزی رساننده همه موجودات زمین دانسته و روزی رسانی آنها را شخصاً متکفل شده است. با این وجود توزیع روزی را به دست کسانی که به آنها تفیء امر نموده است سپرده است. واقع این تقسیم بندی به گونه ای است که تنها معصوم از آن با خبر است یعنی این که دقیقاً چه مقدار از روزی به چه کسی می رسد موردی است که تنها حضرت حجت از آن با خبرند (و این فعل از وظایف آنان است که حضرت مولا فرمود و توفیر فیئکم علیکم) اما اکنون باید چه کرد : یکی از ساده ترین راهکارهای ممکن برای تخمین زکات تقسیم مقدار گندم به دست آمده و سایر مواردی که زکات به آنها تعلق می گیرد به تعداد افراد جامعه مسلمین

است تا هر کس حق معلوم خود را بداند .

در هر حال روزی که زمین تماما به اسلام عزیز بگروند در آنروز این مقدار عبارت خواهد بود از تقسیم تمام گندم بدست آمده روی زمین به تعداد افرادی که روی کره خاکی زندگی می نمایند. البته نکته ظریف این است که وظیفه امیر جامعه تنها اعلام این آمار است و نه اخذ و تقسیم به زور، بلکه بگوید سهم هر فرد چقدر است و کجا روزی کم آمده تا صاحبان فیء در صورت داشتن اسلام حقیقی، و خواست واقعی برای تزکیه اموال، به این مهم اقدام نمایند.

نتیجه گیری

در هر حال اکنون که از وجود مقدس حضرت حجت بی نصیبیم به نظر بهترین کار همان تقسیم مساوی موارد زکات بین مسلمین است باشد که روزی تمام کره به اسلام بگروند. نکته دیگر این که بر خلاف نظر مادی گرایان که اگر مساوات باشد دیگر انگیزه ای برای تلاش وجود ندارد از آنجا که در امر کشاورزی درسهای ولی الهی و خیر و ثواب الهی و رضای او نهفته است همگان با وجود اطلاع از رزق مقسوم و مشخص و مساوی باز هم با شوق به وظیفه خطیر مقسم فیء بودن علاقه نشان داده و در آباد سازی زمین تلاش خواهند نمود.

باشد که مسئولان ایران اسلامی هر چه زودتر با فهم مدل اقتصاد درختی به اجرای آن اقدام نمایند تا این فریضه که مانند همه فرائض اختیاری است به وقوع پیوسته و ایران برای جهان همان گونه که امام عزیز فرمود الگو گردد و اسلام را همه در یابند.

منابع :

(۱) قرآن کریم

(۲) زندگی گیاه سبز ، نوشته ی گالستون دیوید ساتر، ترجمه مسعود مجتهدی و حسین لسانی انتشارات دانشگاه تهران